

Hans Jørgen Lassen, mag.art. & cand.jur.
Søndergade 2 F, 3. • 8500 Grenaa

e-mail: hj.lassen@djurs.net

23. januar 2014

Til

Folketingets retsudvalg

Vildledning af Folketinget – FN's børnekonvention og dansk omskæringsret

Den 24. november 2008 stillede folketingsmedlem Ole Hækkerup (S) dette spørgsmål¹ til justitsministeren:

”Mener ministeren, at det er i overensstemmelse med FN's børnekonvention, at omskæring er tilladt i Danmark?”

I svaret af 2. december² udtales bl.a.:

”Det kan efter Justitsministeriets opfattelse ikke antages, at det med Børnekonventionens artikel 19, stk. 1, er hensigten at fravige almindelige strafferetlige principper for, hvornår der kan pålægges et strafansvar, herunder principperne for, hvornår der i givet fald kan gives et såkaldt disculperende samtykke. Efter Justitsministeriets opfattelse er der således ikke grundlag for at antage, at den ovennævnte retstilstand vedrørende omskæring af drenge skulle være i strid med Børnekonventionens artikel 19, stk. 1.”

Dette svar er ikke korrekt.

Det hævdes, at der i dansk ret eksisterer ”*almindelige strafferetlige principper*”, ud fra hvilke der kan gives *stedfortrædende samtykke* til udøvelse af vold. Konkret i denne sammenhæng, at forældre på barnets vegne kan give tilladelse til, at en læge (eller dennes medhjælp, overrabbieren) uden sundhedsmæssigt formål skærer forhuden af deres barn, hvilket uden dette samtykke ville være en overtrædelse af straffelovens § 244 eller snarere § 245, stk. 2.

Disse ”*almindelige strafferetlige principper*”, hvortil henvises, eksisterer ikke. Man kan lede, så længe man lyster, men man vil ikke finde. Dansk strafferet rummer ikke mulighed for *stedfortrædende samtykke*.

A kan, forudsat myndighed, nok give samtykke til, at B udøver visse former for ellers strafbar (moderat) vold mod A selv; men ikke til, at B udøver vold mod en tredje person, C.

En far eller mor kan eksempelvis ikke give samtykke til, at en skolelærer tildeler deres barn en endefuld. Et sådant stedfortrædende samtykke er uvirksomt og vil ikke disculperere; skolelæreren står til en straf for vold, uanset om forældrene fandt en endefuld velanbragt. Faderen eller moderen kan derimod nok give skolelæreren disculperende samtykke til, at læreren giver faderen eller moderen selv et rap bagi – men altså ikke barnet.

1. S 531

2. <http://www.ft.dk/samling/20081/spoergsmaal/s531/svar/585760/618841.pdf>

Justitsministeriet har opfundet dette almindelige strafferetlige princip om stedfortrædende, disculperende samtykke til lejligheden, *ad hoc*, og formålet er at lukke diskussionen om Børnekonventionen og den danske retstilstand vedrørende omskæring.

Nu ligger dette svar nogle år tilbage i tiden, så jeg var interesseret i at høre, om Justitsministeriet fastholdt denne juridisk klart fejlagtige position eller eventuelt havde angret og var kommet på andre og bedre tanker. Se venligst bilag 1. Man ønskede ikke at kommentere mine betragtninger, jf. bilag 2. Ikke antydning af anger eller bedre tanker at spore, snarere tværtimod.

Mit ærinde med denne henvendelse er naturligvis ikke at drage den daværende justitsminister til ansvar for denne vildledning af Folketinget, hvilket der jo er tale om. Det er for længe siden.

Problemet består imidlertid i, at dette svar til Ole Hækkerup fortfarende benyttes til at lukke diskussionen om omskæring og Børnekonventionen, og det er dette misbrug, som jeg ønsker stoppet. Svaret var forkert i 2008, og det er stadig forkert. Ikke desto mindre blev det, og bliver det brugt til et politisk formål, og det er en alvorlig sag, således at lade falsk jura forblive i cirkulation, næsten lige så samfundsskadeligt som falskmøntneri.

Introduktionen af stedfortrædende samtykke, dette kreative strafferetlige trick fra Justitsministeriets side, undergraver helt og aldeles formålet med børnekonventionen. Formålet med konventionen er blandt andet at bevæge staterne til at stoppe vold, *al vold*, mod børn, også den, der udøves af forældre mod børn, eller med forældrenes godkendelse eller billigelse:

"No exceptions. The Committee has consistently maintained the position that all forms of violence against children, *however light*, are unacceptable. "All forms of physical or mental violence" does not leave room for *any level* of legalized violence against children. *Frequency, severity of harm and intent to harm are not prerequisites for the definitions of violence ... definitions must in no way erode the child's absolute right to human dignity and physical and psychological integrity by describing some forms of violence as legally and/or socially acceptable.*" [Mine kursiveringer]³

Vold mod børn er naturligvis ikke i orden efter konventionen, blot den sker efter forældrenes ønske eller med deres tilladelse. Ikke desto mindre er det netop, hvad ministeriet urgerer i sit svar til Ole Hækkerup.

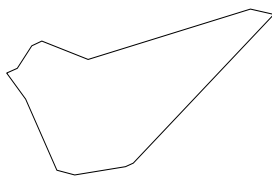
Jeg skal derfor opfordre Retsudvalget til at være på vagt over for justitsministerielle henvisninger til hint autoritative svar på S 531 og om nødtigt kalde Justitsministeriet til orden.

Venlig hilsen

3. Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 13: *The right of the child to freedom from all forms of violence* (2011), s. 8.

Bilag 1

Hans Jørgen Lassen, mag.art. & cand.jur.
Søndergade 2 F, 3. • 8500 Grenaa

e-mail: hj.lassen@djurs.net

28. november 2013

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Omskæring og FN's børnekonvention

Den 24. november 2008 stillede folketingsmedlem Ole Hækkerup (S) dette spørgsmål¹ til justitsministeren:

"Mener ministeren, at det er i overensstemmelse med FN's børnekonvention, at omskæring er tilladt i Danmark?"

I svaret af 2. december² udtales bl.a.:

"Det kan efter Justitsministeriets opfattelse ikke antages, at det med Børnekonventionens artikel 19, stk. 1, er hensigten at fravige almindelige strafferetlige principper for, hvornår der kan pålægges et strafansvar, herunder principperne for, hvornår der i givet fald kan gives et såkaldt disculperende samtykke."

Denne passage rummer visse juridiske uklarheder, hvorfor jeg gerne vil høre ministeriets nugældende opfattelse.

Disculperende samtykke

Voksne kan give disculperende samtykke til handlinger *mod dem selv*, der ellers ville være strafbare som vold, i hvert fald inden for visse grænser. På den *forkerte* side af grænsen ligger f.eks. afskæring af en finger; en person, der på opfordring afskærer sin kammerats lillefinger, vil kunne straffes. På den *rigtige* side ligger antagelig en læges forhudsamputation på en voksen mand efter dennes udtrykkelige begæring.

Men situationen ved rituel omskæring er jo en ganske anden. Her drejer det sig om *børn*, små børn, og for jødernes vedkommende blot otte dage gamle spædbørn.

Et så lille barn er ikke i stand til at give samtykke til eller fremsætte begæring om at få bortamputeret sin forhud.

Relevansen af ministeriets henvisning til *disculperende samtykke* forekommer derfor ikke indlysende. Muligheden foreligger jo slet ikke; barnet *kan* ikke samtykke.

Spørgsmål 1: hvorledes kan disculperende samtykke, efter ministeriets opfattelse, ophæve omskæringsrettens eventuelle modstrid med børnekonventionen, når nu det berørte barn overhovedet ikke er gammel nok til at give samtykke?

1. S 531

2. <http://www.ft.dk/samling/20081/spoergsmaal/s531/svar/585760/618841.pdf>

Stedfortrædende samtykke

Kunne man forestille sig, at der var tale om en uheldig formulering fra ministeriets side? At der egentlig skulle have stået *stedfortrædende samtykke*?

Her støder man imidlertid på det problem, at ”*almindelige strafferetlige principper*”, hvortil henvises, ikke rummer mulighed for stedfortrædende samtykke.

A kan, forudsat myndighed, nok give samtykke til, at B udøver visse former for ellers strafbar (moderat) vold mod A selv; men ikke til, at B udøver vold mod en tredje person, C.

En far eller mor kan eksempelvis ikke give samtykke til, at en skolelærer tildeler deres barn en endefuld. Et sådant stedfortrædende samtykke er uvirksomt og vil ikke disculpere; skolelæreren står til en straf for vold.

Spørgsmål 2: hvordan kan stedfortrædende samtykke til omskæring, efter ministeriets opfattelse, disculpere ud fra ”almindelige strafferetlige principper”?

Stedfortrædende samtykke i familieretten

Forældre må i sagens natur træffe en lang række beslutninger for deres små børn; der er beslutninger, som ikke kan udskydes, til barnet selv har den fornødne modenhed, beslutninger, som *skal* tages. Følgelig fastslås det i forældreansvarsloven § 2, stk. 1, at forældre kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold. Dette skal imidlertid ske *ud fra barnets interesse og behov*.

Det er *ikke* i barnets interesse og opfylder ikke noget påviseligt behov hos barnet, at det får fjernet sin forhud.

I *stk. 2* stilles det krav, at barnet skal behandles med *respekt for sin person* og ikke må udsættes for *krænkende behandling*.

Barnet behandles *ikke* med respekt for sin person, men udsættes for krænkende behandling, når det tvangsmæssigt mærkes for livet med et religiøst kendetegn, og i øvrigt berøves en del af sin krop.

Et stedfortrædende samtykke kommer på tale f.eks. i en situation, hvor barnet er sygt og har brug for en operation for at blive rask. Her vil naturligvis ingen betvivle, at forældre på barnets vegne, jf. sundhedslovens § 14, og i barnets interesse kan samtykke i, at denne operation bliver udført på barnet. En sådan situation foreligger ikke i forbindelse med rituel forhudsamputation; barnet har ikke gavn af omskæring, tværtimod, den er ikke påkrævet, og det haster ikke. Der er ikke tale om en beslutning, som *skal* træffes; man kan lade sagen ligge til et senere tidspunkt, f.eks. til barnets attenårs fødselsdag, og da overlade valget til barnet selv.

Spørgsmål 3: mener ministeriet, at stedfortrædende samtykke til rituel omskæring har tilstrækkelig hjemmel i forældreansvarslovens § 2?

Spørgsmål 3a: finder ministeriet i bekræftende fald, at denne udlægning af forældreansvarslovens § 2 er i overensstemmelse med børnekonventionens absolutte voldsforbud?³

3. Se hertil f.eks. Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 13: *The right of the child to freedom from all forms of violence* (2011), s. 8.:

"No exceptions. The Committee has consistently maintained the position that all forms of violence against children, *however light*, are unacceptable. "All forms of physical or mental violence" does not leave room for *any level* of legalized violence against children. *Frequency, severity of harm and intent to harm are not prerequisites for the definitions of violence ...*

Stedfortrædende samtykke og børnekonventionen

Introduktionen af stedfortrædende samtykke i denne sammenhæng vil helt og aldeles undergrave formålet med børnekonventionen. Formålet er blandt andet at bevæge staterne til at stoppe vold, *al vold*, mod børn, også den, der udøves af forældre mod børn, eller med forældrenes godkendelse eller billigelse.

Vold mod børn er naturligvis ikke i orden efter konventionen, blot den sker efter forældrenes ønske eller med deres tilladelse. Ikke desto mindre er det tilsyneladende, hvad ministeriet urgerer i den ovenfor citerede passage.

Venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Hans Jørgen Jørgensen". The signature is written in a cursive style with a prominent flourish at the end.

definitions must in no way erode the child's absolute right to human dignity and physical and psychological integrity by describing some forms of violence as legally and/or socially acceptable." [Mine kursiveringer]

Hans Jørgen Lassen
hj.lassen@djurs.net

Dato: 20. januar 2014
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2013-734-0119
Dok.: 1037212

Omskæring af drenge

Ved brev af 28. november 2013 har De rettet henvendelse til Justitsministeriet vedrørende justitsministerens svar af 2. december 2008 på spørgsmål nr. S 531, som medlem af Folketinget Ole Hækkerup stillede til ministeren den 24. november 2008.

Det er Deres opfattelse, at svaret er uklart for så vidt angår spørgsmålet om forældres adgang til efter almindelige strafferetlige principper at give disculperende samtykke til omskæring af drenge. De beder derfor Justitsministeriet om at besvare en række spørgsmål om bl.a. almindelige strafferetlige principper om disculperende samtykke og forældreansvarsloven.

Justitsministeriet kan oplyse, at ministeriet af principielle og ressource-mæssige grunde ikke påtager sig at udøve responsumvirksomhed eller at afgive udtalelser i retsspørgsmål til private.

Justitsministeriet kan dog oplyse, at Sundhedsstyrelsen har udstedt en vejledning om omskæring af drenge (vejledning nr. 9267 af 23. maj 2005). I vejledningen, som De kan finde på www.retsinformation.dk, er bl.a. spørgsmålet om samtykke til omskæring af drenge omtalt.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Herudover kan Justitsministeriet oplyse, at forældreansvarsloven, som Deres henvendelse også vedrører, hører under Social-, Børne- og Integrationsministeriet.

Med venlig hilsen

Morten Holland Heide